

ΚΑΜΠΙ

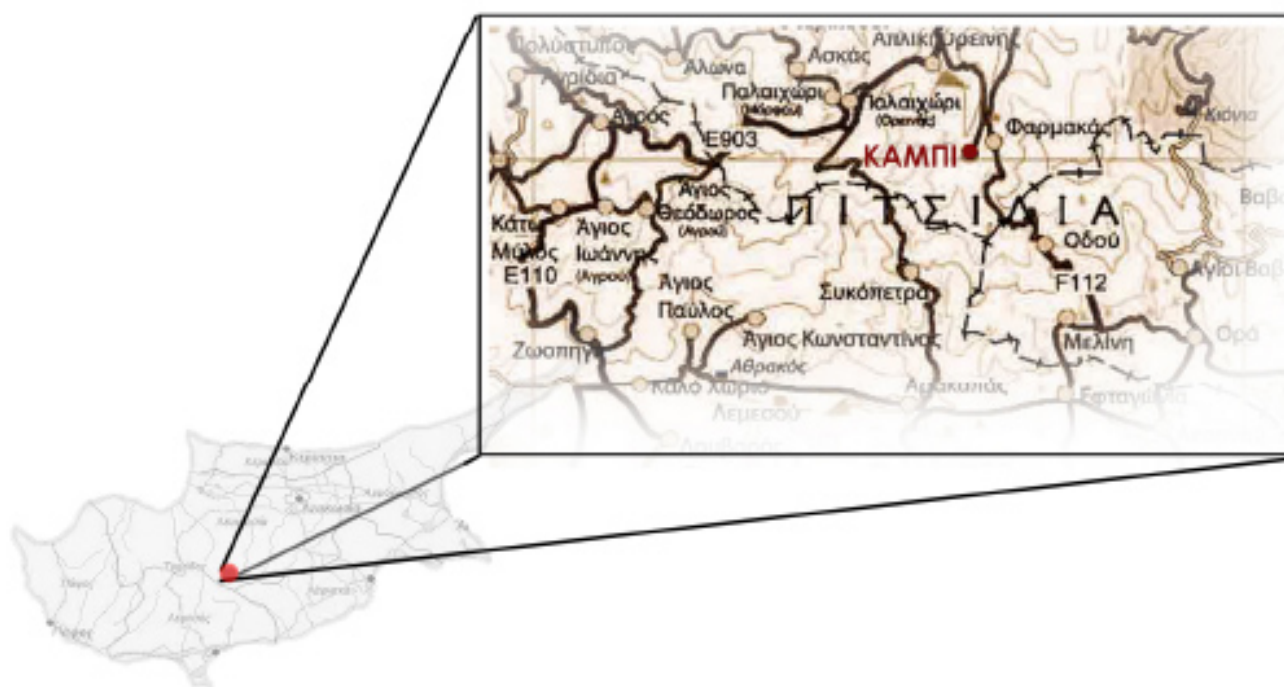

Περιεχόμενα

- Ιστορικά στοιχεία – Τοποθεσία – Ονομασία
 - «ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ» – Τοποθεσία / Προσανατολισμός
 - Χρονική εξέλιξη του οικισμού
 - Ανάπτυξη κεντρικού δικτύου- Δημόσιων κτιρίων
 - Διαπλατύνσεις / Αλλαγές του δικτύου
 - Μορφολογικά χαρακτηριστικά δικτύου
 - Μετάβαση από δίκτυο σε εισόδους κατοικιών
 - Οικειοποίηση / «Ιδιωτικοποίηση» εξωτερικών χώρων
 - Σχέση δικτύου με όψη κατοικιών
 - Συμπεράσματα Πολεοδομικής Ανάλυσης
-
- ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ
 - Θύρες
 - Παράθυρα – Ανοίγματα
 - Τοιχοποιίες
 - Στέγες
 - Δώματα
 - Μετατροπές
 - Ανάλυση μεμονωμένης κατοικίας, Συμπεράσματα

Τοποθεσία

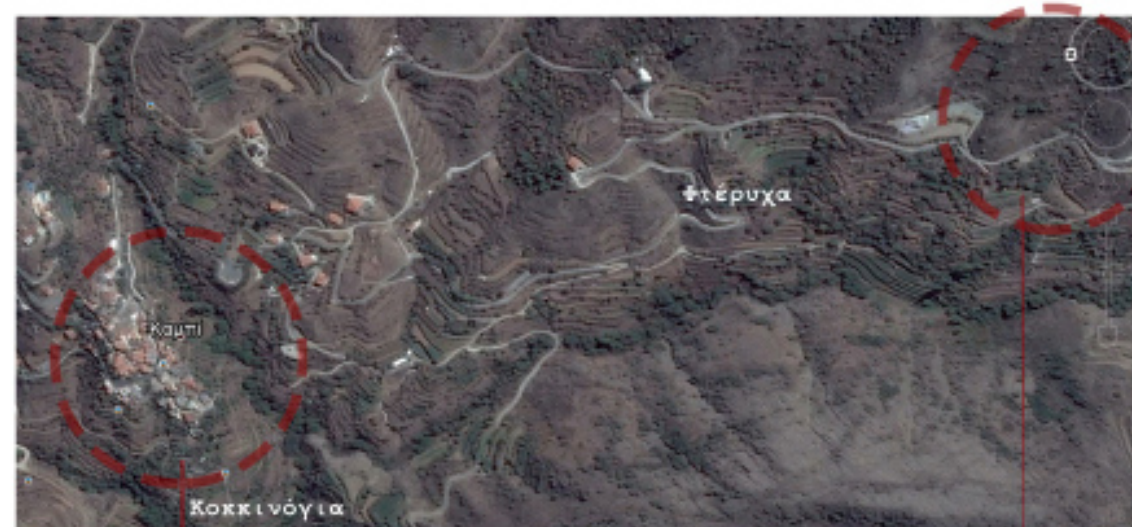
Το Καμπί είναι ένα ορεινό χωριό κτισμένο στα ανατολικά του Τροόδους σε υψόμετρο 880 μέτρων. Εκτείνεται στους βόρειους πρόποδες της οροσειράς Αδελφοί και Μαχαιρά και 7 χιλ. από τη Μονή Μαχαιρά. Διοικητικά ανήκει στην επαρχία Λευκωσίας και απέχει 42 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα. Στα ανατολικά γειτονεύει με το χωριό Φαρμακάς, και βορειοδυτικά με το χωριό Απλίκι, νότια με τον Προφήτη Ηλία και τη Συκόπετρα που υπάγονται στην επαρχία Λεμεσού και νοτιοανατολικά με την Οδού που υπάγεται στην επαρχία Λάρνακας.

Ονομασία

Το 1367 είχε σταλεί από τον βασιλιά Πέτρο τον Α΄ ως πρέσβης στην Αίγυπτο ο ευγενής Πέτρος ντε Καμπίν. Είναι πολύ πιθανόν ο ευγενής ή μέλη της οικογενείας του να ήταν ιδιοκτήτες του χωριού. Ήταν συνηθισμένο φαινόμενο ο ευγενής να δίνει το όνομα του στο χωριό που ήταν ιδιοκτησία του. Η επικρατέστερη εκδοχή βασίζεται στην τοποθεσία που είναι κτισμένο το χωριό. Καμπί σημαίνει μικρών διαστάσεων κάμπο (υποκοριστικό: καμπίν)

Ιστορικά Στοιχεία

Το χωριό υπήρχε από την περίοδο της Φραγκοκρατίας (1192 - 1489). Ο Μας Λατρι το περιλαμβάνει μεταξύ δύο κυπριακών χωριών που αρχικά δόθηκαν στους Ναΐτες Ιππότες. Όταν το τάγμα των τελευταίων διαλύθηκε, το χωριό πέρασε στους Ιωαννίτες Ιππότες. Το ίδιο το χωριό ή ένας άλλος οικισμός ήταν προηγουμένως κτισμένο στην περιοχή Φτέρυχα. Μια καταστροφική όμως επιδημία, πιθανότατα πανούκλα, ανάγκασε τους εναπομείναντες κατοίκους να μετακινηθούν και να εγκατασταθούν στην σημερινή τοποθεσία. Στην περιοχή Φτέρυχα σήμερα βρίσκονται μερικά τοιχώματα και το πάτωμα της εκκλησίας που ήταν αφιερωμένη στο Άγιο Γεώργιο. Η Εκκλησία του χωριού σήμερα είναι αφιερωμένη στον Άγιο Γεώργιο, η εικόνα του αγίου βρέθηκε στην περιοχή Φτέρυχα, στον τόπο της ερειπωμένης εκκλησίας. Τα ψηλά βουνά απομόνωσαν από παλιά το χωριό και έτσι ο πληθυσμός του παρέμεινε αραιός και τα τελευταία χρόνια λιγόστεψε. Το 1881 το Καμπί είχε 162 κατοίκους, το 1901 είχε 199 κατοίκους το 1946 είχε 267 κατοίκους ενώ σήμερα μετά βίας φτάνουν τους εκατό. Λόγω της απομόνωσης του χωριού άργησαν να φτάσουν οι βασικές διευκολύνσεις, έτσι το ηλεκτρικό ρεύμα έφτασε το 1970 και η διακλάδωση του νερού στα σπίτια το 1974.

-Υφιστάμενη περιοχή ανάπτυξης του χωριού -στη «καμπί» του βουνού

Περιοχή «Φτέρυχα»- Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

“Πολεοδομική” Ανάλυση

Τοποθεσία_Προσανατολισμός

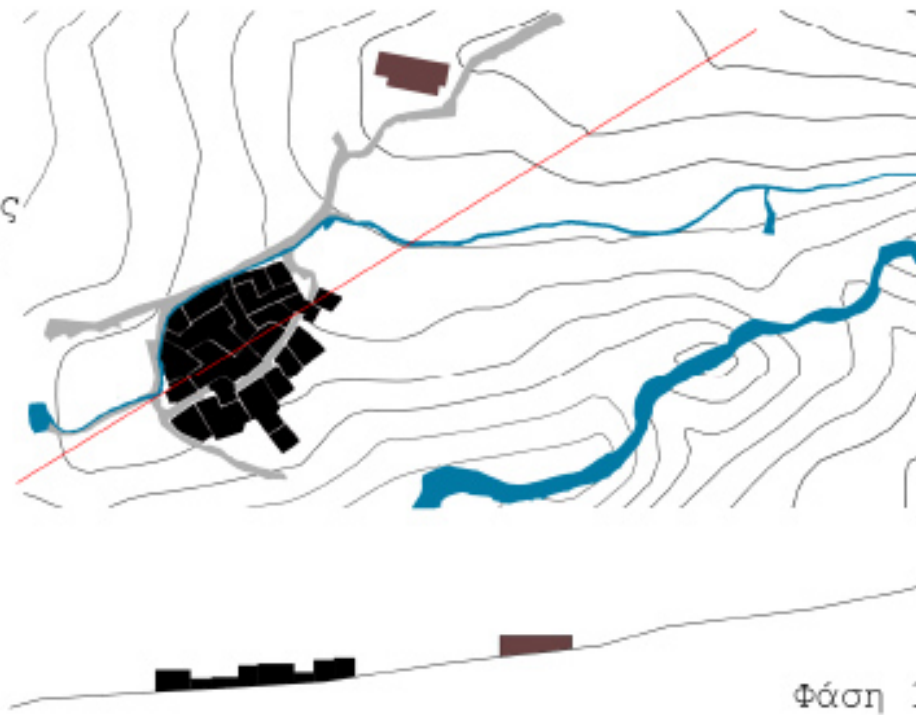
Το χωριό Καμπί στη σημερινή του ολότητα χαρακτηρίζεται μορφολογικά από συμπαγείς όγκους οι οποίοι με την σειρά τους υποδιαίρονται σε ξεχωριστές κατοικίες, ιδιοκτησίες. Το ανάγλυφο του εδάφους, οι καιρικές συνθήκες (ορεινό χωριό), το αίσθημα ασφάλειας και ομαδικότητας πιθανότατα να είναι παράγοντες που επηρέασαν, καθόρισαν την “πολεοδομική” ανάπτυξη, ογκοπλαστική μορφολογία του συνόλου των κτιρίων του χωριού. Στα βόρεια του χωριού κυλάει ο ποταμός Κλεισίδκιας ο οποίος δημιουργείται από τα αρκάτζια που φαίνονται στο δίπλα χάρτη. Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο για τον τρόπο που διαμορφώνεται το χωριό σήμερα είναι η εκτροπή του νερού που έγινε από τους πρώτους κατοίκους του οικισμού. Το νεραύλακο που είχε δημιουργηθεί επηρεάζει τη σημερινή διάταξη των κατοικιών, χωρίζοντας φαινομενικά το σύνολο του οικισμού σε δύο τμήματα. Το χωριό είναι τοποθετημένο στο πλάτωμα που δημιουργείται από τα βουνά που το περιβάλλουν. Ευδιάκριτος είναι και ο νότιος προσανατολισμός του οικισμού λόγω της ανάγκης των κατοίκων για θέρμανση των κατοικιών τους.

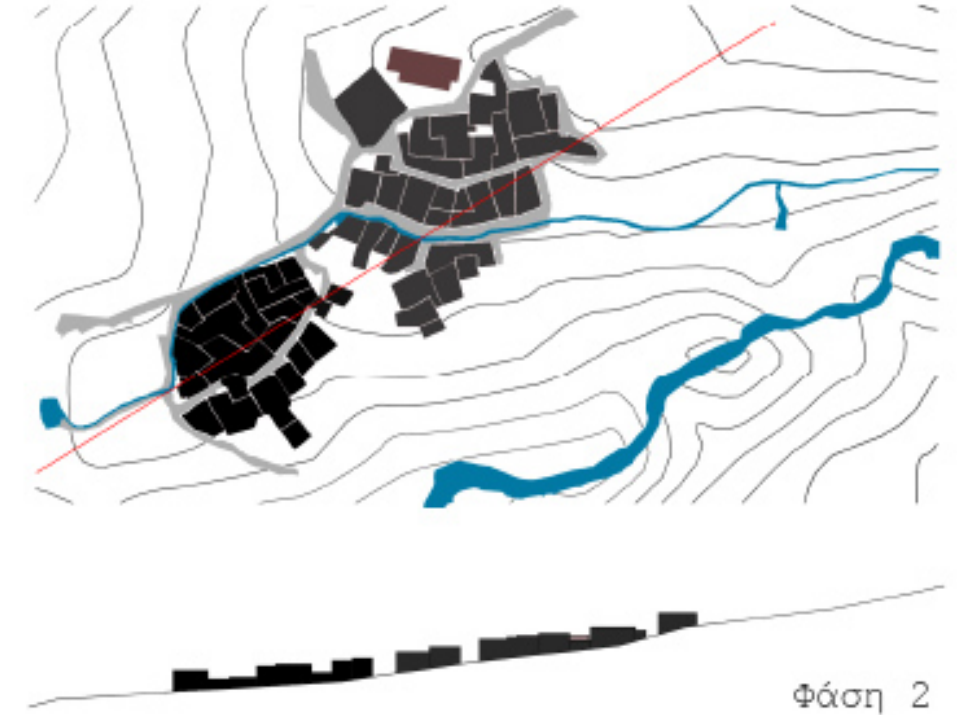

Χρονική Εξέλιξη του Οικισμού

Βασιζόμενοι σε μαρτυρίες αλλά και σε πολεοδομικά χαρακτηριστικά του οικισμού προσπαθήσαμε να καταγράψουμε τη χρονική εξέλιξη του χωριού όπως διαγράφεται σήμερα. Σε πρώτη φάση ο συμπαγής χαρακτήρας του νότιου κομματιού, η γειτνιαζουσα σχέση του με το νεραύλακο, το πλάτωμα που δημιουργούν οι ισούψεις καθώς επίσης και μαρτυρίες κατοίκων μας οδηγούν στο συμπέρασμα που καταγράφεται στον χάρτη "Φάση 1". Η σχέση του αρχικού πυρήνα με την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου βασίζεται κυρίως σε μαρτυρίες που μιλούν για μια "τελετουργική", "ανοδική" πορεία προς το ναό. Σε δεύτερη φάση η τοποθεσία της εκκλησίας, το δίκτυο που διαγράφεται στην πρώτη φάση, το νεραύλακο, καθώς επίσης και τα διαδοχικά πλατώματα των ισούψων όπως καταγράφονται στον χάρτη οδήγησαν πιθανότατα στην ανάπτυξη των κατοικιών κατά μήκος του δικτύου πλησιάζοντας την εκκλησία. Σε τρίτη φάση παρατηρούνται μεμονωμένα σύνολα κατοικιών να διαγράφουν τις μέχρι και σήμερα παρυφές του χωριού. Η ανάγκη για νότιο προσανατολισμό είναι πιθανό να οδήγησε τις προστιθέμενες βορειοανατολικά κατοικίες να διαγράψουν μια περισσότερο γραμμική παρά συμπαγή ανάπτυξη. Στην τέταρτη και τελευταία ουσιαστικά φάση οι κατοικίες προστίθενται εντελώς μεμονωμένα αλλοιώνοντας ελάχιστα την υφιστάμενη δομή του χωριού όπως διαγράφηκε στις τρεις προηγούμενες φάσεις. Η σημαντική αλλαγή που παρατηρείται στην τέταρτη φάση είναι η διάνοιξη δρόμων (πιθανότατα λόγω της εμφάνισης των αυτοκινήτων) που αλλοιώνουν αισθητά την μέχρι τότε λειτουργία του οικισμού.

Φάση 1

Φάση 2

Φάση 3

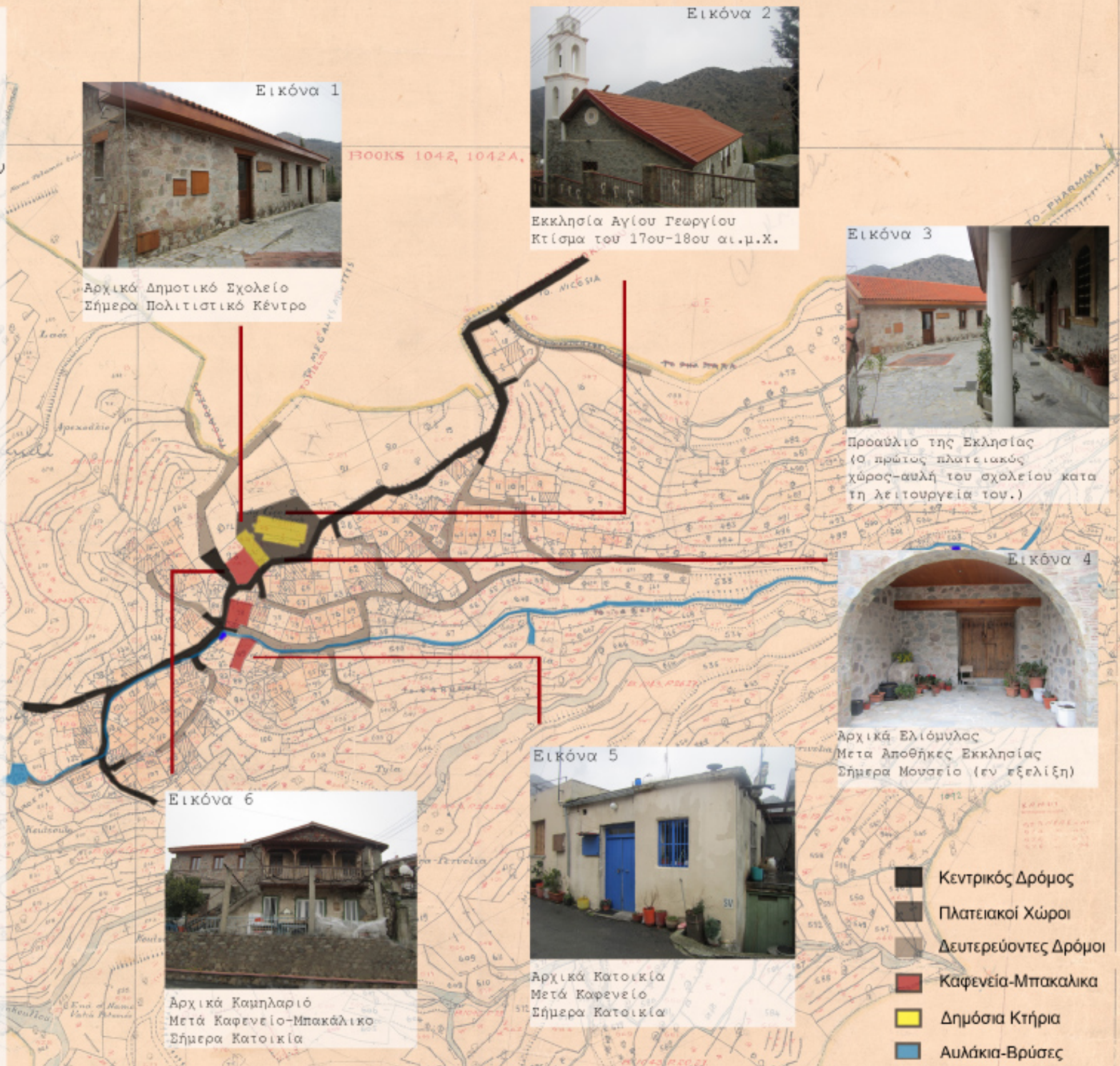

Φάση 4

Ανάπτυξη κεντρικού δικτύου-Δημόσιων κτιρίων φάση Α'

Αρχικά, ο κεντρικός δρόμος ξεκινούσε από το ψηλότερο σημείο, την είσοδο του χωριού, στη βορειοδυτική παρυφή του οικισμού. Από εκεί οδηγούσε προς τα γειτονικά χωριά και τη Λευκωσία. Από το ψηλότερο σημείο προχωρούσε προς το κέντρο του χωριού, και αναπτύσσόταν κυρίως κάθετα στις υψομετρικές καμπύλες. Περίπου στη μέση του κεντρικού δρόμου βρίσκεται η εκκλησία του χωριού (εικόνα 2) που λειτουργεί μέχρι και σήμερα. Στο προαύλιο της εκκλησίας βρισκόταν το δημοτικό σχολείο (εικ.1), το οποίο έκλεισε το 1985 και στο κάτω όροφο του κτιρίου στεγαζόταν αρχικά ο ελιόμυλος (εικ.4) πριν μεταφερθεί σε άλλο κτίριο. Ο περίβολος (εικ.3) της εκκλησίας ήταν ο πρώτος πλατειακός χώρος του χωριού. Χρησιμοποιόταν σαν αυλή του σχολείου αλλά και για άλλες συνάξεις της κοινότητας. Το κύριο δίκτυο κατηφόριζε δίπλα από το σχολείο και αμέσως μετά υπήρχε ένα κτίριο που το ονόμαζαν «Καμηλαριό» (εικ.6), το οποίο χρησιμοποιόταν για να βάζουν τις καμήλες τους οι εμπόροι που έρχονταν στο χωριό. Πιο κάτω υπήρχε ένα μικρό άνοιγμα του δρόμου και γύρω του υπήρχαν δύο καφενεία-μπακάλικά (εικ.5) και η κεντρική βρύση του οικισμού. Στη συνέχεια ο κεντρικός δρόμος προχωρούσε προς τα κάτω, δίπλα από το χωματένιο νεραύλακο και διάσχυζε τον αρχικό πυρήνα του χωριού. Στο τέλος του οδηγούσε δυτικά στη περιοχή Κοκκινόγια και από εκεί στις καλλιέργειες, εξίσου σημαντικές περιοχές για τους ντόπιους. Νότια οδηγούσε προς τις περιοχές Μερσινιά και Φτέρυχα, όπου υπήρχαν πολλά τρεχάμενα νερά και συνάμα αρδεύσιμες καλλιέργειες.

Ανάπτυξη κεντρικού δικτύου-Δημόσιων κτιρίων φάση Γ'

Στην υφιστάμενη φάση, το κεντρικό δίκτυο του χωριού έχει αλλάξει σε μεγάλο βαθμό. Με την ανάγκη της χρήσης του αυτοκινήτου έχει δημιουργηθεί ένας νέος δρόμος, που ξεκινά από τη βορειοδυτική παρυφή του οικισμού στο σημείο που ξεκινούσε και ο παλιός κεντρικός δρόμος. Επεκτείνεται μέχρι το χώρο κάτω από το σχολείο και την εκκλησία. Από εκεί ενώθηκε με το δίκτυο που υπήρχε στο παρελθόν μέχρι το σημείο που βρισκόταν ο ελιόμυλος. Από εκεί δημιουργήθηκε νέος δρόμος που συνεχίζει ανατολικά προς τον ποταμό, τις υπόλοιπες γεωργικές περιοχές, το αιολικό πάρκο και ενώνει το Καμπί με το χωριό Προφήτης Ηλίας. Κατά μήκος του νέου δικτύου λειτουργούν σήμερα τα λιγοστά κτίρια δημόσιας χρήσης. Κάτω από το χώρο του παλιού σχολείου δημιουργήθηκε μια πλατεία (εικ.1). Το κτίριο όπου στεγαζόταν το σχολείο έχει ανακαινιστεί και μετατραπεί σε πολιτιστικό κέντρο. Το κάτω μέρος, που ήταν αρχικά ο ελιόμυλος ετοιμάζεται να γίνει ένα μικρό μουσείο της κοινότητας. Στο χώρο που ήταν το κτίριο του ελιόμυλου στην δεύτερη φάση, σήμερα έχουν κατασκευαστεί τα κοινοτικά κτήρια (εικ 3), που στεγάζουν το καφενείο, το ιατρείο και τα γραφεία του κοινοτικού συμβουλίου. Στην ανατολική άκρη του χωριού πάνω στον ποταμό έχει κτιστεί το κοινοτικό καφεστιατόριο «Ποταμός» (εικ 2). Το νεραύλακο στη μεγαλύτερή του διαδρομή έχει καλυφθεί με μπετόν ή στη θέση του χρησιμοποιούνται σωλήνες.

Εικόνα 1

Κεντρική Πλατεία

Εικόνα 2

Κοινοτικό Κέντρο-Εστιατόριο «Ποταμός»

Εικόνα 3

Αρχικά Ελιόμυλος
Σήμερα Κοινοτικά κτήρια

Διαπλατύνσεις-Αλλαγές του Δικτύου

Εικόνα 1

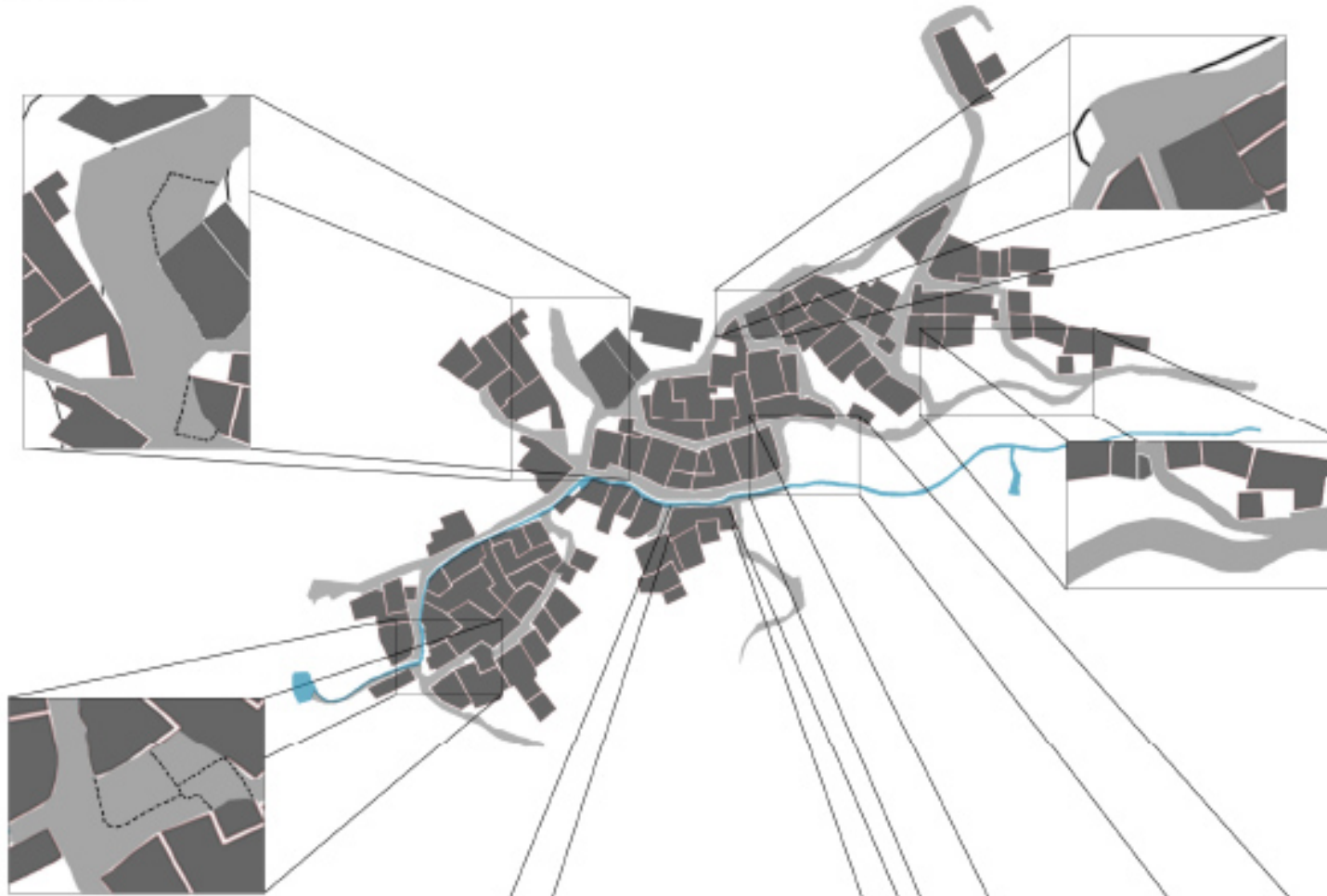
Εικόνα 2

Εικόνα 3

Το οδικό δίκτυο έχει υποστεί σε πολλά σημεία μεγάλες αλλαγές λόγω των αναγκών του σύγχρονου τρόπου ζωής. Στο παρόν στάδιο παρατηρούμε ότι έχουν δημιουργηθεί διάφορα ανοίγματα στους δρόμους που δεν εναρμονίζονται με την πρωταρχική ανάπτυξη του οικισμού. Σε μερικά σημεία (εικ.1, εικ.2, εικ.3) έχουν καταδαφιστεί παραδοσιακά κτίσματα για τη διαπλάτυνση του δικτύου και τη δημιουργία πλατειών και χώρων στάθμευσης. Σε άλλα σημεία έγινε διαπλάτυνση των αδιεξόδων (εικ.5) για να μπορούν να κάνουν επαναστοφή τα οχήματα. Ακόμη λόγω των πολλαπλών επιπέδων επίστρωσης αλλά και της ανάγκης για πιο ομαλή κλήση του δικτύου, το ύψος του δρόμου σε σχέση με τις κατοικίες έχει αλλάξει (εικ.4) και τις περισσότερες φορές έχει ανυψωθεί. Η νέα διαμόρφωση του κεντρικού δικτύου παρακάμπτει σε κάποια κομμάτια το παλιό δίκτυο (εικ.6, εικ.7, εικ.8), με αποτέλεσμα το λιγότερο επηρεασμό παραδοσιακών οικοδομών και την ευθυγράμμιση του δικτύου.

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

Εικόνα 8

Εικόνα 4

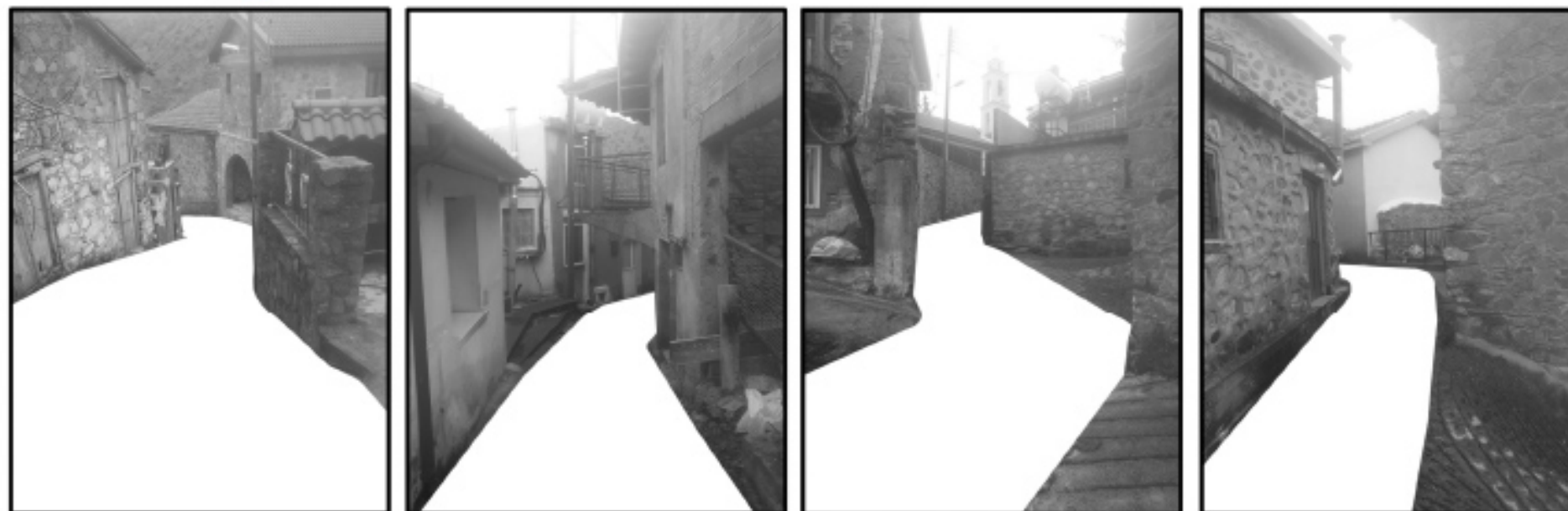

Μορφολογικά Χαρακτηριστικά Δικτύου

Ελικοειδής ●

Ψαλίδισμα ●

Το κυριότερο μορφολογικό στοιχείο του δικτύου που εντοπίσαμε στο χωριό είναι η έντονη κλίση που χαρακτηρίζει τα δρομάκια που διαχωρίζουν τους συμπαγείς όγκους του οικισμού. Τα δρομάκια στην περιοχή κοντά στην εκκλησία εμφανίζονται ελικοειδή, διαγράφοντας μια σύντομη αλλά ταυτόχρονα απρόσμενη διαδρομή. Το ψαλίδισμα έρχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να "ενώσει" το κύριο δίκτυο όπως διαγράφεται σήμερα, στο οποίο αναφερθήκαμε πριν, με τις πορείες προς τις κατοικίες. Το ψαλίδισμα του δρόμου παρατηρείται και σε ορισμένες περιπτώσεις στα δρομάκια εντός του πυρήνα. Συμπερασματικά το ψαλίδισμα γίνεται είτε για να διαχειριστεί την υψομετρική διαφορά, είτε για να οδηγήσει στις εισόδους κατοικιών.

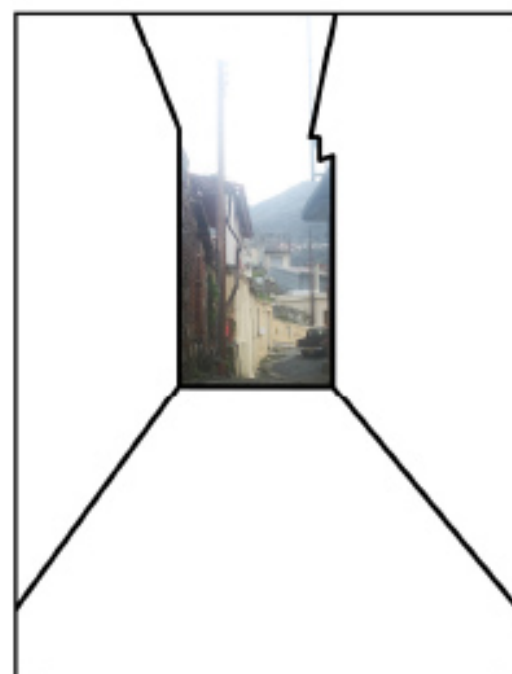
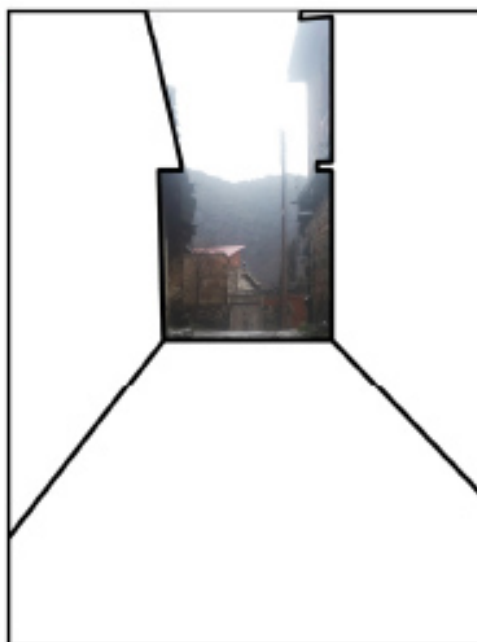

Μορφολογικά Χαρακτηριστικά Δικτύου

Τα δρομάκια που διαχωρίζουν τις κατοικίες εμφανίζονται ιδιαίτερα στενά. Έγιναν ενδεικτικές διαγραμματικές τομές στον αρχικό πυρήνα του οικισμού καθώς επίσης και στην περιοχή κοντά στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Η στενότητα των δρόμων στις περιοχές αυτές δημιουργεί ένα αίσθημα ασφάλειας και συγκεκριμένης αντίληψης του χώρου. Κάποιος που δεν γνωρίζει το χωριό δυσκολεύεται να προσανατολιστεί βρισκόμενος στα στενά αυτά δρομάκια τα οποία δημιουργούν μια σκόπιμη εσωστρέφεια. Απεναντίας το κύριο πλέον δίκτυο εμφανίζεται πλατύ και πολλές φορές ασύμμετρο, καθώς από τη μια πλευρά μπορεί να εμφανίζεται τοίχος διώροφης κατοικίας, ενώ από την άλλη τοιχαράκι ύψους 40cm. Η μετέπειτα ανάπτυξη, εξέλιξη του χωριού είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία πλατιών δρόμων και εντός του πυρήνα, στοιχείο που συγχύζει λίγο τον επισκέπτη.

Στενά δρομάκια

Πλατιοί δρόμοι που επηρεαστήκαν από το νέο δίκτυο

Πλατύς δρόμος

Μορφολογικά Χαρακτηριστικά Δικτύου_Αδιέξοδα

Τα αδιέξοδα είναι ένα επιπλέον χαρακτηριστικό του οικισμού. Κάποια από αυτά είναι ορατά από μακριά αποθαρρύνοντας τον διαβάτη να οδηγηθεί προς αυτά ενώ άλλα εμφανίζονται μπροστά σου ξαφνικά. Τα αδιέξοδα συνήθως οικειοποιούνται από τα σπίτια με τα οποία γειτνιάζουν δημιουργώντας έτσι μικρές γειτονίες και χώρους συνύπαρξης των κατοικιών που τα περιβάλλουν. Βέβαια η οικειοποίηση ορισμένες φορές γίνεται καθαρά χρηστική δίνοντας στα αδιέξοδα την υπόσταση των χώρων στάθμευσης (μετά την εμφάνιση των αυτοκινήτων) με αποτέλεσμα την απώλεια του κοινωνικού τους ρόλου.

Μετάβαση από δίκτυο σε εισόδους κατοικιών

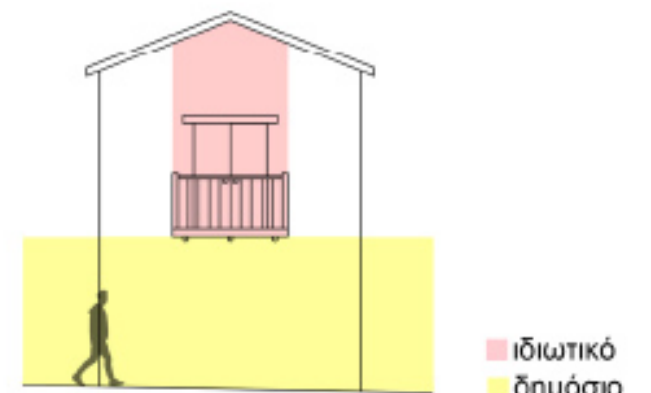

Η μετάβαση από το δίκτυο στις κατοικίες γίνεται με ποικίλους τρόπους. Στις παραδοσιακές κατοικίες φαίνεται να αποφεύγεται η άμεση σχέση της εισόδου με το δρόμο. Η ανύψωση της πόρτας, η τοποθέτηση σκαλοπατιών, η χρήση επίπεδων τα οποία διαχειρίζονται την κλίση φαίνεται να λειτουργούν σαν μεταβατικοί χώροι εισόδου στις κατοικίες. Ακόμη και σύγχρονα φαίνεται να χρησιμοποιούν κάποιες από αυτές τις τεχνοτροπίες. Η οικειοποίηση του χώρου μπροστά από τις κατοικίες αποτελεί εναλλακτική μέθοδο ιδιωτικοποίησης του χώρου μπροστά από τις εισόδους. Η τοποθέτηση γλαστρών και γενικότερα φύτευσης είναι ίσως ο αγαπημένος τρόπος οικειοποίησης των ενδιαμέσων αυτών χώρων. Λόγω της ανύψωσης του δρόμου σε κάποια σημεία, η πρόσβαση σε κάποιες οικίες αλλοιώθηκε αισθητά.

Οικειοποίηση, "ιδιωτικοποίηση" εξωτερικών χώρων

Ιδιαίτερα συνηθισμένο στοιχείο, "εργαλείο" οικειοποίησης χώρων είναι οι στραταρκές. Εμφανίζονται συνήθως στα δώματα κατοικιών και έχουν νότιο προσανατολισμό. Οι φυλλοβόλες κληματαριές αφήνουν το χειμερινό ήλιο να εισέλθει στην κατοικία και να την ζεστάνει και αποκόπτουν τις ακτίνες του το καλοκαίρι. Οι εξωτερικοί αυτοί όγκοι επεκτείνουν τα όρια της κατοικίας μεγαλώνοντας νοητά τα όρια ιδιοκτησίας των κατοίκων. Παρατηρώντας τη σχέση των μπαλκονιών με το χώρο που σκεπάζουν μπορεί κανείς να καταλάβει τη λειτουργία του πάνω ορόφου. Ορισμένες φορές ο χώρος κάτω από το μπαλκόνι αποτελεί εμφανές δημόσιο πέρασμα. Η τοποθέτηση εισόδου κάτω από το μπαλκόνι ενοποιεί εξωτερικά καθ' ύψος το χώρο, επεκτείνοντας ταυτόχρονα και τα όρια της κατοικίας.

Σχέση δικτύου με όψη κατοικιών

Οι περισσότερες κατοικίες που βρίσκονται κατά μήκος του σημερινού κύριου δικτύου εμφανίζονται ανυψωμένες και αδιάφορες σε σχέση με αυτό. Ένας ψηλός τοίχος διαχωρίζει το επίπεδο των κατοικιών με το επίπεδο του δρόμου. Η οπτική επαφή με τις κατοικίες φαντάζει ιδιαίτερα δύσκολη. Διώροφες κατοικίες φαίνεται να διαμορφώνουν ένα επιπλέον επίπεδο εξωστρέφειας των κατοικιών (υπερυψωμένες αυλές) το οποίο όμως έχει τουλάχιστο 4m διαφορά ύψους με το δρόμο. Απεναντίας ο κύριος δρόμος του παλιού πυρήνα του χωριού φαίνεται να έχει μια άμεση σχέση με τα κτήρια των οποίων η πρόσβαση γίνεται από τον δρόμο αυτό. Οι πίσω όψεις των κατοικιών, συνήθως βόρειες, αποτελούν ουσιαστικά συμπαγή επίπεδα με ελάχιστα αν όχι καθόλου ανοίγματα. Τοίχοι εμφανίζονται και σε άλλες περιπτώσεις πέραν του σημερινού κύριου δικτύου. Στις περιπτώσεις όμως αυτές η οπτική επαφή με το εσωτερικό της κατοικίας δεν ανακόπτεται εξολοκλήρου αλλά περιορίζεται ανάλογα με τον κάτοικο, ιδιοκτήτη.

Όψεις κατοικιών από το σημερινό κύριο δίκτυο

Πίσω όψη κατοικιών

Όψη κατοικιών από το αρχικό κύριο δίκτυο εντός του πυρήνα

Περιορισμένη οπτική επαφή με αυλή κατοικίας

Διαβάθμιση τοίχου(ορίου)

Συμπεράσματα

Μέσα από τη συγκεκριμένη μελέτη καταφέραμε να αναγνώσουμε τη χρονική εξέλιξη του χωριού. Αρχικά οι κατοικίες διαμόρφωναν στο σύνολό τους ένα συμπαγή πυρήνα, ενώ με το πέρασμα του χρόνου φαίνεται τα κτίσματα να απλώνονται στο χώρο, με τις πιο πρόσφατες κατοικίες να κτίζονται μεμονωμένα. Μέσα από την εξέλιξη του οικισμού αναπτύσσεται και το οδικό δίκτυο που επηρεάζεται βέβαια και από την εμφάνιση του αυτοκινήτου. Το αρχικά κεντρικό δίκτυο που ένωνε τον πυρήνα του χωριού με την εκκλησία χάνει σιγά σιγά τη δυναμική του και με την διάνοιξη του σημερινού κεντρικού δρόμου αποτελεί ακόμη ένα δευτερεύον δρόμο του χωριού. Η εμφάνιση δημόσιων κτηρίων επηρεάζεται άμεσα από το οδικό δίκτυο με αποτέλεσμα σήμερα τα ελάχιστα δημόσια κτήρια του χωριού να γειτνιάζουν με αυτό. Τα στενά δρομάκια που εμφανίζονται εντός του πυρήνα έρχονται σε αντίθεση με τους σχετικά πλατιούς δρόμους που επηρεάστηκαν από το νέο δίκτυο. Τα αδιέξοδα φαίνεται να χάνουν το κοινωνικό ρόλο τους και να χρησιμοποιούνται είτε σαν χώροι στάθμευσης είτε σαν αποθηκευτικοί χώροι. Σημαντικό επίσης χαρακτηριστικό του οικισμού είναι η ιδιωτικοποίηση των εξωτερικών χώρων των κατοικιών και η φύτευσή τους είτε με καλλωπιστικά φυτά στο επίπεδο του δρόμου, κάνοντας έτσι τη μετάβαση από το οδικό δίκτυο στις κατοικίες πιο ομαλή, είτε με κληματαριές συνήθως στα δώματα των κατοικιών.

1200V01

Υλικότητα

Το Καμπί παρουσιάζει μία μεγάλη ποικιλία υλικών τόσο στην κλίμακα του χωριού όσο και στην κλίμακα της κατοικίας. Υπάρχει εκτεταμένη χρήση της πέτρας που είναι το κυριότερο οικοδομικό υλικό για το μεγαλύτερο μέρος των παλαιότερων κατοικιών. Αυτό όμως δεν φαίνεται να αποτρέπει τους κατοίκους της κάθε περιόδου να χρησιμοποιούν τα υλικά που παρέχει η εκάστοτε τεχνολογία, ακόμη και σε περιπτώσεις που η χρήση των συγκεκριμένων υλικών δεν γίνεται με μεγάλη ευαισθησία προς την αυθεντική εικόνα του οικισμού. Η ευρεία αυτή χρήση των υλικών δόμησης αν και δυσχεραίνει το έργο συντήρησης και διατήρησης του παραδοσιακού πυρήνα του χωριού, ευκολύνει την διαδικασία ανάγνωσης των φάσεων που πέρασε τόσο η κάθε οικοδομή αλλά και το χωριό στην ολότητα του τα τελευταία τουλάχιστον διακόσια χρόνια.

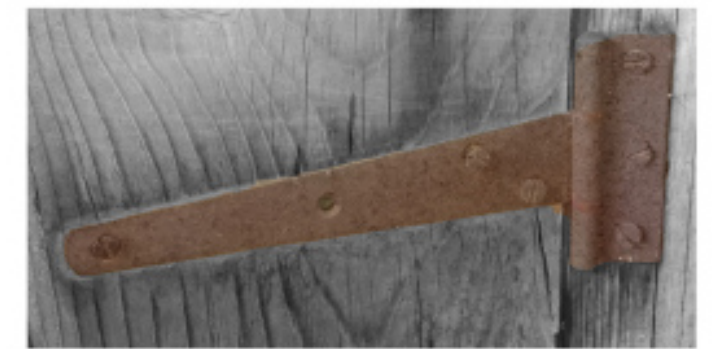
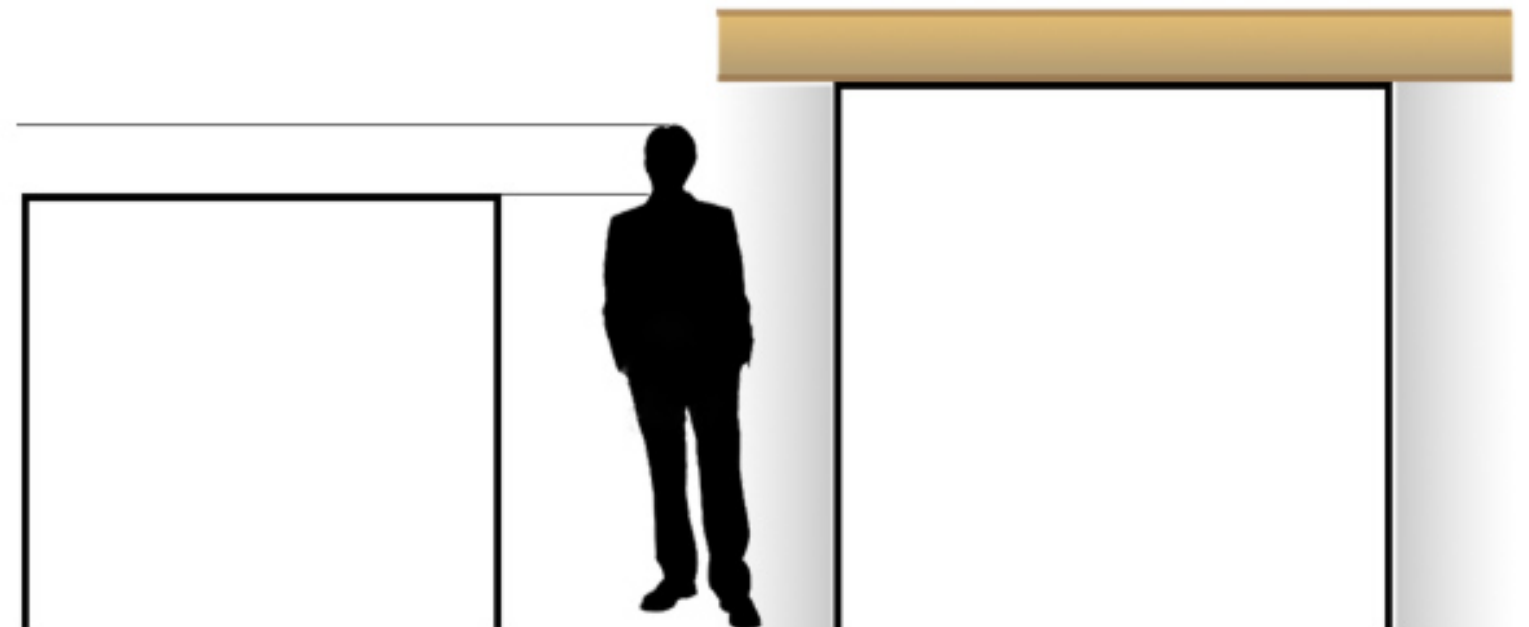

Θύρες

Το κατεξοχήν υλικό κατασκευής των θυρών στο Καμπί είναι το ξύλο. Τόσο η κάσια όσο και τα ανοιγόμενα φύλλα αποτελούνται από ξύλο, πιθανόν της περιοχής. Το οριζόντιο στοιχείο (ζυγός) που ενώνει τα κάθετα σανίδια είναι επίσης ξύλινο σε όλες τις περιπτώσεις όπως και οι μηχανισμοί για να μένει η πόρτα ανοικτή ή κλειστή. Τα μόνα μεταλλικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται είναι οι μηχανισμοί κλειδώματος και ανοίγματος (μντεσέδες), τα μάνταλα και τα καρφιά. Διακόσμηση υπάρχει σε ελάχιστα σπίτια και περιορίζεται σε ερασιτεχνική ξυλογλυπτική του πλαισίου της θύρας ή σε σκαλιστές πέτρες που τοποθετούνταν πάνω από τη θύρα μέσα στην τοιχοποιία ως φυλακτά. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι θύρες είναι χαμηλότερες από το ύψος του μέσου ανθρώπου. Δεν είναι ξεκάθαρο για ποιο λόγο συμβαίνει αυτό αφού δεν υπάρχουν στοιχεία που να το δικαιολογούν. Εικάζεται ότι γινόταν για σκοπούς καλύτερης προστασίας από το κρύο.

Το άνοιγμα των θυρών γεφυρώνεται σε όλες τις περιπτώσεις με ξύλινη δοκό (ανώφλι) και σε καμία απολύτως περίπτωση δεν παρατηρούμε καμαρωτό υπέρθυρο. Αυτό συνάδει με το γεγονός ότι το χωριό βρίσκεται σε ορεινή περιοχή στην οποία το ξύλο συναντάται σε ευρεία χρήση σαν δομικό υλικό. Σε μερικές περιπτώσεις παρατηρείται, η όχι και τόσο πετυχημένη, αντικατάσταση του ξύλου από δοκάρια από σκυρόδεμα. Συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της θύρας πάνω από άλλη θύρα. Το φαινόμενο αυτό γίνεται ακόμη πιο ανεξήγητο, όταν δεν υπάρχουν ίχνη μπαλκονιού που είχε καταρρεύσει στο παρελθόν. Πιθανόν η θύρα στον όροφο να βοηθούσε στην οικονομία υλικού και δρούσε ως ανακουφιστική διάταξη για την ξύλινη δοκό πάνω από την ισόγεια θύρα. Άλλη πιθανότητα είναι η πάνω θύρα να εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες, όπως την ευκολότερη μεταφορά αντικειμένων μεγάλου μεγέθους από τον δρόμο κατ'ευθείαν στο πάνω μέρος της οικίας χωρίς να χρειαστεί αυτά να περάσουν από την στενή εσωτερική σκάλα της οικοδομής. Σε κάθε περίπτωση η θύρα δεν αποτελούσε πρόσβαση των κατοίκων στον όροφο αφού δεν υπάρχουν ενδείξεις για την ύπαρξη οποιασδήποτε σκάλας στο εξωτερικό της οικίας. Η υψομετρική διαφορά που παρατηρείται στο επίπεδο του ισογείου μερικών οικοδομών μπροστά από τις θύρες, πέραν από τις υψομετρικές αλλοιώσεις που υπέστηκε ο δρόμος, πιθανόν να οφείλεται σε συνειδητή κίνηση ώστε να αποφεύγεται η είσοδος του νερού στο εσωτερικό της οικίας ή σε λανθασμένους κατασκευαστικούς υπολογισμούς.

Παράθυρα - Ανοίγματα

Τα παράθυρα των κατοικιών είναι ορθογώνια μακρόστενα καθ ύψος. Το υλικό από το οποίο ήταν φτιαγμένα ήταν κατά κανόνα τα ξύλινα σανίδια τα οποία συνδέονταν με ξύλινα ή σιδερένια στοιχεία. Συναντούμε τόσο μονόφυλλα όσο και δίφυλλα παράθυρα ανοιγόμενα προς τα μέσα ή προς τα έξω. Όπως και στις θύρες έτσι και στα παράθυρα το άνοιγμα γεφυρώνεται με ξύλινα δοκάρια. Οτιδήποτε μεταλλικό υπάρχει σήμερα στα παράθυρα πέραν από τους μεντεσέδες τα καρφιά και τα συνδετικά μεταλλικά στοιχεία που ένωναν τα σανίδια είναι προσθήκη του δεύτερου μισού του εικοστού αιώνα. Είναι λυπηρό που σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρείται ακόμη και πλήρης αντικατάσταση των παραθύρων με μεταλλικά την ίδια εποχή που η κατεργασία του ξύλου άκμαζε. Χρησιμοποιώντας ξύλο αντί σίδηρο θα περιέχονταν στις κατοικίες και καλύτερα θερμικά αποτελέσματα. Στις πλείστες περιπτώσεις ακόμη και με έντονη ηλιακή ακτινοβολία το φως που τα ανοίγματα επιτρέπουν να μπει στο εσωτερικό της οικίας δεν είναι επαρκές. Αυτό δεν προβλημάτιζε ωστόσο τους κάτοικους που όπως δηλώνουν οι ντόπιοι, αφού καθ όλη τη διάρκεια της ημέρας έλειπαν στα χωράφια και επέστρεφαν λίγο πριν τη δύση του ηλίου. Έτσι, η χρήση των παραθύρων περιοριζόταν κυρίως, στον αερισμό των κατοικιών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

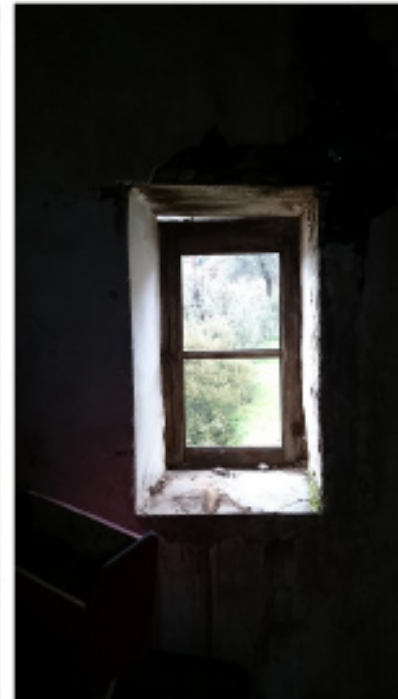

Παράθυρα - Ανοίγματα

Η συνεχής δόμηση περιορίζει σε πολλές περιπτώσεις τα ανοίγματα σε δύο ή ακόμη και μία όψη των οικοδομών. Ωστόσο υπάρχουν περιπτώσεις όπου ακόμη και αν υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας ανοιγμάτων στην πρόσοψη των κατοικιών αυτά αποφεύγονται συνειδητά. Αυτό δεν είναι ξεκάθαρο αν γίνεται για σκοπούς ιδιωτικότητας ή αποφυγής απώλειας θερμότητας. Σε κάθε περίπτωση η μη ύπαρξη ανοιγμάτων περιορίζει σήμερα τις δυνατότητες φυσικού φωτισμού και αερισμού των χώρων, με αποτέλεσμα να μειώνει τις πιθανότητες επανακατοίκησης των συγκεκριμένων χώρων αφού πολύ πιο εύκολα μπορείς να καταργήσεις ένα άνοιγμα από ότι να δημιουργήσεις ανοίγματα σε συμπαγή τοιχοποιία. Παραδόξως, ανοίγματα παρατηρούνται σε ημιυπόγεια που χρησιμοποιούνταν κυρίως σαν αποθηκευτικοί χώροι και δεν χρειάζονταν ιδιαίτερο φωτισμό ή αερισμό.

Τοιχοποιίες

Οι τοιχοποιίες στο Καμπί αποτελούν ίσως το πιο αξιοπρόσεκτο κομμάτι όσα αφορά την υλικότητα. Παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία σε υλικά αλλά και μεθόδους με τους οποίους οικοδομούνται. Το κυρίαρχο υλικό είναι η πέτρα, η οποία όπως φαίνεται είναι και η πιο επιθυμητή επιλογή αν και δύσκολη στην κατεργασία και τη δόμηση. Αποκλειστικά από πέτρα ήταν φτιαγμένες όλες οι τοιχοποιίες μέχρι τη δεκαετία του '40. Η εμφάνιση του ψημένου τούβλου διαμόρφωσε μία πιο κοκκινωπή όψη στις τοιχοποιίες του Καμπιού που σπάνια όμως συναντάται χωρίς να συνδυάζεται με την πέτρα. Κυρίως σε προσθήκες εμφανίζεται το πλιθάρι στο οποίο τη σύσταση μπορούμε να βρούμε και χαλίκι καθώς και το τρυπητό τούβλο. Από αχεροπηλό μπορούμε να βρούμε και επίχρισμα στο εσωτερικό κατοικιών. Όσο αφορά τη θεμελίωση των τοίχων πολλές φορές τοποθετείται κατ'ευθείαν στο βράχο και στις γωνίες γίνεται προσεγγμένα τοποθέτηση σχετικά μεγάλου μεγέθους πετρών που διασταυρώνονται κάθετα μεταξύ τους.

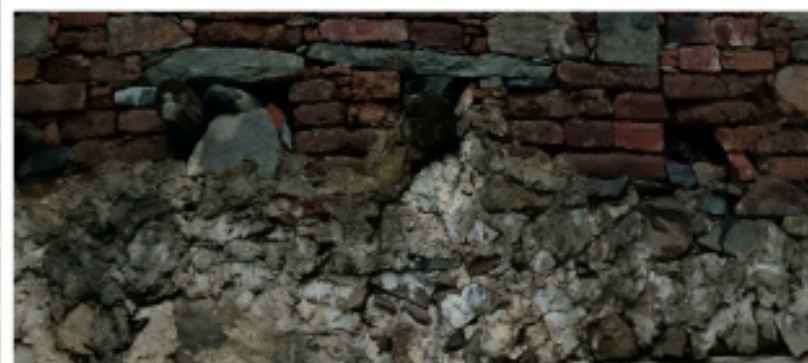

Τοιχοποιίες

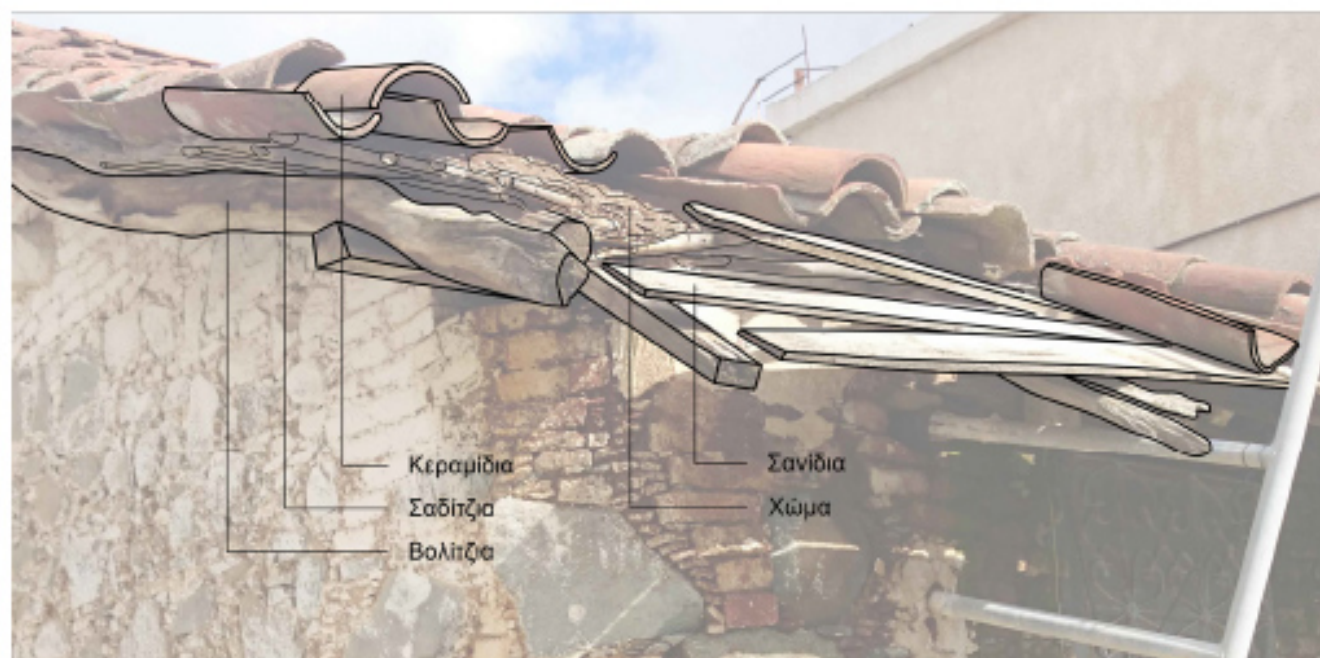

Το πάχος των τοίχων ανέρχεται στα πενήντα εκατοστά, γεγονός αναπόφευκτο με τέτοια υλικά που χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή τους. Μεγαλύτερη ευαισθησία παρουσιάζει το πλιθάρι που εύκολα προσβάλλεται από την υγρασία με αποτέλεσμα πολλές φορές επιχρίεται για να αποφευχθεί η φθορά του λόγω βροχόπτωσης. Από τα επιχρίσματα όμως δεν γλιτώνουν και τοιχοποιίες από πέτρα ή τουβλάκι όπως διαπιστώνεται. Πιο συγκεκριμένα όλες οι παλιές κατοικίες που ακόμη κατοικούνται είναι αδύνατον να αναγνωριστούν λόγω του ότι έχουν επικαλυφτεί εντελώς από σοβά. Στην κρεβατοκάμαρα μεμονωμένων οικοδομών υπάρχουν σουβάντζες. Στις συγκεκριμένες κατοικίες με σοβά έχει επικαλυφτεί και όλη η επιφάνεια στην εσωτερική πλευρά των τοίχων.

Στέγες

Εισαγωγή

Ο τρόπος που γίνεται η κατασκευή των στεγών και των δωμάτων στις παραδοσιακές κατοικίες διαφέρει σημαντικά από την σύγχρονη τεχνοτροπία. Δεν είχαν στη διάθεση τους τα σύγχρονα στρώματα θερμομόνωσης και υγραμόνωσης, έτσι σε αρκετές κατοικίες παρουσιάζονται τροποποιήσεις με την εμφάνιση των υλικών αυτών.

Στέγες

Όσον αφορά τις επικλινείς στέγες, οι οποίες συναντώνται κατά κυριο λόγο στα δίκωρα, ακολουθούνταν συγκεκριμένες τεχνικές κατασκευής και τυπολογίες, οι οποίες καθορίζονταν από τα υλικά που είχαν κάθε περίοδο στη διάθεση τους.

Οι πρώτες κατοικίες που χτίζονταν δεν είχαν στη διάθεση τους το κεραμίδι, για αυτό τον λόγο η τελευταία στρώση γινόταν από χώμα το οποίο πιεζόταν για να εξασφαλίζουν όσο το δυνατό περισσότερη υγραμόνωση. Όπως αναφέρουν οι κάτοικοι το χώμα έφερναν συγκεκριμένα από την περιοχή του νεκροταφείου του χωριού, και χρειαζόταν να το ανανεώνουν μια φορά τον χρόνο.

Ξεκινώντας από την βάση, η πλαϊνή τοιχοποιία έπαιρνε το σχήμα της στέγης (επικλινές-τριγωνικό), όπου στην κορυφή στήριζε το κεντρικό δοκάρι ("νεφκά") που θα στήριζε στην άλλη διεύθυνση τα υπόλοιπα βολίτζια. Το ξύλο αυτό πολύ συχνά στηριζόταν επιπρόσθετα από ένα ή δύο σημεία με ξύλινα υποστυλώματα που χρησιμοποιούνταν επίσης για την στήριξη των δωμάτων.

Πάνω από τα βολίτζια τοποθετούνταν συνήθως καλάμια, ψάθα όταν υπήρχε η οικονομική ευχέρεια και πολύ σπάνια σανίδια σε κατοπινό στάδιο. Η ψάθα τοποθετούνταν σε χώρους με περισσότερη σημασία για την κατοικία, το δίκωρο δηλαδή, ενώ τα σανίδια σε μια περίπτωση που εντοπίστηκε μια τέτοια στέγη, στέγαζε ανοιχτό εξωτερικό χώρο.

Ακολουθώς τοποθετούνταν τα "φτερίτζια" και τέλος το χώμα. Τα κεραμίδια δεν αντικαθιστούν να αντικαταστήσουν το χώμα, αλλά πολλές φορές συνυπάρχουν.

Τα άκρα των στεγών, ή αλλιώς τα "κροδάματα", ήταν απαραίτητα και εμφανίζονταν σε όλες τις περιπτώσεις για την αποτροπή εισόδου των όμβριων υδάτων στο εσωτερικό των κατοικιών και για την προστασία των εξωτερικών τοίχων από τη ροή των νερών. Εκτείνονταν 20-30 εκατοστά έξω από την τοιχοποιία και σε μερικές περιπτώσεις χρησιμοποιούνταν ειδικά για τα κροδάματα σανίδια για καλύτερη στήριξη των πιο πάνω στρωμάτων.

Μετέπειτα η εμφάνιση των χαλυβδόφυλλων (τσιγκων) αποτελούσε μια εύκολη αλλά ταυτόχρονα αισθητικά μη αποδεκτή λύση για την στέγαση των χώρων.

Δώματα

Πατώματα

Δώματα:

Δώματα παρατηρούνται στους χώρους που δεν είχαν στέγες, τους χώρους δηλαδή που είχαν μικρότερη σημασία για την κατοικία. Όσο αφορά την κατασκευή τα δώματα και τα μεσοπατώματα τηρούν την ίδια τυπολογία.

Τα δώματα είχαν συγκεκριμένο τρόπο κατασκευής:

Τα βολίτζια ήταν αυτά που θα στήριζαν την υπόλοιπη κατασκευή, και αυτά στηρίζονταν στους τοίχους του δωματίου οι οποίοι είχαν συγκεκριμένες οπές ανά 30-40 εκατοστά για την υποδοχή των βολιτζιών. Το πάχος των τοίχων (50 εκ) βοηθούσε στην παραλαβή των φορτίων και των ροπών από τα βολιτζια, τα οποία όμως, σε πολλές περιπτώσεις προεξείχαν και από την άλλη πλευρά του τοίχου. Στα δίχωρα όπου το άνοιγμα είναι μεγαλύτερο, τοποθετούνταν ένα επιπλέον ξύλινο υποστυλώμα το οποίο στήριζε ένα επίσης ξύλινο δοκάρι στην αντίθετη διεύθυνση από τα υπόλοιπα βολιτζια, τα οποία στήριζε.

Πάνω από τα βολιτζια τοποθετούνταν τα καλάμια στους πιο σημαντικούς χώρους, ενώ στους πιο ασήμαντους τοποθετούνταν τα σιδάτζια (κλαδιά), λόγω του ακανόνιστου σχήματος τους.

Επειτα τοποθετούνταν τα φτερίτζια, τα οποία ήταν φύλλα από θάμνους ή δέντρα. Παρατηρήσαμε διαφόρων ειδών φτερίτζια στα δώματα των κατοικιών του χωριού και διαπιστώσαμε πως θα μπορούσε να χρησιμοποιηθούν διάφορα μεγέθη φυλλωσιών, αρκεί να ήταν αρκετά ανθεκτικά. Στην περίπτωση που χρησιμοποιούνταν σαδίτζια παρά καλάμια, τα φτερίτζια ήταν πιο εύκολα εμφανή. Τέλος πάνω από τα φτερίτζια τοποθετούνταν το χώμα το οποίο συμπιεζόταν για να γίνει πιο υδατοστεγής και στερεή η κατασκευή, όπως ακριβώς γινόταν και με τις στέγες.

Επειτα με την εμφάνιση του σκυροδέματος, αντικαταστάθηκαν σχεδόν από όλα τα δώματα το χώμα, κυρίως των εξωτερικών χώρων, με άοπλο σκυρόδεμα. Πλέον οι κάτοικοι δεν χρειάζονταν να αντικαθιστούν το χώμα των δωματίων τους κάθε χρόνο. Το θετικό με την χρήση του σκυροδέματος είναι πως η όψη από το εσωτερικό των χώρων παρέμεινε η ίδια, δηλαδή χρησιμοποιούσαν ακόμη βολιτζια και καλάμια, και από το εξωτερικό δεν ενοχλεί οπτικά.

Πατώματα:

Διακρίναμε τεσσάρων ειδών πατώματα που χρησιμοποιούνταν στις κατοικίες τα οποία επίσης τοποθετούνταν με βάση την χρήση και σημαντικότητα του κάθε χώρου. Το γυψομάραμο για παράδειγμα τοποθετούνταν στο δίχωρο αν υπήρχε οικονομική ευχέρεια και σε μερικές περιπτώσεις μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η κόκκινη τουφλόπλακα όταν ήταν διαθέσιμη. Το πιο σύνηθες υλικό για το πάτωμα ήταν το συμπιεσμένο χώμα, το οποίο ήταν και η πιο οικονομική και εύκολη λύση. Σε ορισμένους χώρους όπου η σημασία τους ήταν ακόμη πιο μικρή, όπως για παράδειγμα τον σταύλο ή την αποθήκη, θα μπορούσε μέρος του πατώματος τους να είναι ο βράχος ή μεγάλα κομμάτια πέτρα, τα οποία ήταν δύσκολο να λαξεύσουν, γι' αυτό ίσως και να τοποθετούσαν τους χώρους αυτούς στα συγκεκριμένα σημεία της κατοικίας.

Μετατροπές

Οι μετατροπές στις οικοδομές του χωριού είναι τόσες πολλές που είναι σχεδόν αδύνατο να βρεις έστω και μια κατοικία που να παρέμεινε αναλλοίωτη στο χρόνο. Το πιο εντυπωσιακό είναι ότι οι μετατροπές αυτές γίνονται κατά κανόνα με διαφορετικό υλικό έτσι που να είναι ολοφάνερες και να μπορούν να εντοπιστούν ακόμη και από κάποιον που δεν είναι έμπειρος. Οι μετατροπές αυτές περιλαμβάνουν εκτός από ανοικοδόμηση των γκρεμισμένων τοίχων, προεκτάσεις των κατοικιών ανυψώσεις των οροφών και φράξιμο ανοιγμάτων. Αυτό δείχνει ότι τα λιγοστά ανοίγματα όχι μόνο δεν ωθούσαν τις επόμενες γενιές σε δημιουργία μεγαλύτερων αλλά αντίθετα σε κλείσιμο και των υφιστάμενων. Πιθανόν το χειμερινό κρύο να αποτελούσε την αιτία για την δημιουργία τόσο συμπαγών οψεων.

Υλικότητα μεμονωμένης κατοικίας

Μελετώντας μια από τις κατοικίες διακρίνουμε πού χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα υλικά και τι υποδηλώνει η χρήση τους στα συγκεκριμένα σημεία. Με την είσοδο στο σπίτι, στην εσωτερική αυλή συναντούμε τις τοιχοποιίες από πέτρα, ιουβλάκι και κάποιες προσθήκες βιομηχανοποιημένου τούβλου και το έδαφος είναι ακατέργαστο πέραν από μερικές επιχωματώσεις. Οι οροφές σε όλο το ισόγειο αποτελούνται από βολίτζια, σιδάτζια και φτερίτζια. Στον πάνω όροφο υπάρχουν γυψομάραμα στο δάπεδο και οι οροφές είναι κεκλιμένες. Στο υπνοδωμάτιο υπάρχει ψάθα ενώ στο δωμάτιο που συνδέεται άμεσα με αυτό πάνω από τα βολίτζια τοποθετούνται καλάμια. Σε όλο τον πρώτο όροφο οι τοιχοποιίες έχουν επικαλυφθεί με σοβά.

Συμπεράσματα

Με μια πρώτη ματιά, το χωριό δεν διαφαίνεται να έχει τον αμιγώς παραδοσιακό χαρακτήρα άλλων οικισμών της Κύπρου. Γίνεται χρήση μεγάλης ποικιλίας υλικών στα επιμέρους στοιχεία των οικοδομών, σε αντίθεση με άλλα χωριά που έμεναν πιστά στην κατασκευή και υλικότητα των κατοικιών τους. Αυτό υποδηλώνει την οικονομική κατάσταση των κατοίκων, όσο και την αδυναμία τους μερικές φορές να έχουν πρόσβαση σε οικοδομικά υλικά, με συνέπεια την έλλειψη έμφασης στην εμφάνιση της κατοικίας. Αυτό φαίνεται εντονότερα στις μεταγενέστερες προθήκες, όπως επισημάναμε προηγουμένως. Κοιτάζοντας όμως καλύτερα, ο τρόπος δόμησης των κατοικιών δεν ξέφευγε από τον παραδοσιακό, και τα υλικά που χρησιμοποιούνταν, αν και μικτά σε κάθε κατοικία, εκπλήρωναν τον οικοδομικό σκοπό τους, αλλά δημιουργούσαν επίσης, σε συλλογικό επίπεδο, ένα είδος περίεργης ομοιογένειας. Άλλωστε η χρήση των εκάστοτε διαθέσιμων οικοδομικών υλικών είναι αυτό που χαρακτηρίζει την παραδοσιακή- ανώνυμη αρχιτεκτονική και αν η χρήση ευτελών ή μη τοπικών υλικών δεν συνάδει με τις παραδοσιακές τεχνοτροπίες δόμησης, δεν παύει να αποτελεί μια από τις ιστορικές φάσεις του κάθε κτηρίου και κατ' επέκταση του οικισμού.

